

Jeppsson forklarer endvidere i indledningen, at disse to indberetninger ikke er medtaget i kvartbindet fordi de afveg fra det øvrige materiale, idet de således ikke indeholder oplysninger om antikviteter. Forholdet er imidlertid det, at mange af de indbundne beretninger heller ikke indeholder sådanne oplysninger. Forklaringen er snarere den enkle, at et foliohåndskrift vanskeligt lader sig indbinde sammen med kvarthåndskrifter. Af litteraturhenvisningerne synes det at fremgå, at udgiveren ikke er klar over, at indberetningerne fra det nuværende danske område er genudgivet.

Indberetningerne fra de to herreder, der udgjorde et provsti, fremtræder som en provsteberetning, idet provst Hans Arnoldson i Helsingborg har redigeret og ladet renskrive, hvad sognepræsterne har indsendt. Indholdet er udelukkende fortegnelser over byer, torper, møller og gårde m. v., og fremtræder ikke som et svar på missivet af 11. august 1622 om antikviteter. På den anden side svarer den ganske til mange andre indberetninger fra de øvrige danske stifter. Udgiveren har nøje fulgt Tuneld med hensyn til udgivelsesprincipper og kommentering, hvilket vil sige, at originalteksten følges så nøje som det overhovedet er muligt, ligesom hvert enkelt stednavn er kommenteret.

Frank Jørgensen

NYESTE TID

Kilder til moderne historie 1-4. Oslo, Universitetsforlaget.

Knut E. Eriksen og Geir Lundstedt. Norsk utenrikspolitikk. 1972. 236 s. Norske kr. 48.

Knut E. Eriksen og Geir Lundstedt: Norsk innenrikspolitikk. 1972. 296 s. Norske kr. 48.

Helge Pharo og Bjørn A. Nordahl: Internasjonal politikk 1941-1955. 1972. 448 s. Norske kr. 48.

Helge Pharo og Bjørn A. Nordahl: Internasjonal politikk 1950-1965. 1973. 455 s. Norske kr. 48.

Disse fire bind fra det norske universitetsforlag indeholder tekster til belysning af norsk indenrigs- og udenrigspolitik 1945-1965 og af den internationale udvikling i samme periode.

Bøgerne fremtræder som materialesamlinger til et universitetskursus, hvilket giver dem en forholdsvis uformidlet karakter. Teksterne er fremlagt uden forbindende kommentar; der findes ikke nogen samlet oversigt over de aftrykte dokumenter, og bindene er ikke forsynet med nogen supplerende litteraturlister. Det virker lidt pauvert, at udgiverne af de to bind om den internationale politik efter ca. 900 sider kildetekster 'af pladshensyn' nøjes med en kort liste over citerede kildesamlinger frem for at give blot en summarisk oversigt over den vigtigste litteratur til perioden.

De norske bind, der koncentrerer sig om forholdet mellem partierne i perioden, virker mest gennemarbejdede og varierede hvad teksttyper angår, blandt

andet fordi de kan benytte kilder fra partiarkiverne. I udvalget af teksterne til bind 3 og 4 har udgiverne lagt vægt på en fyldig behandling af storpolitikken i Asien og Afrika; men har – som de skriver i forordet – begrænset sig til stort set 'kendte', officielle kilder, fortrinsvis fra de amerikanske kildeudgivelser.

Der er med andre ord hovedsageligt tale om kilder af illustrerende karakter, der sjældent er egnede til at gå i dybden i beslutningsprocesserne, eller til kildetekniske eller metodiske diskussioner. Det er således karakteristisk, at uddragene fra drøftelserne på Jaltakonferencen i 1945 er trykt uden at der gøres opmærksom på, at det aftrykte er taget fra ét blandt flere forskellige mødereferater.

Anvendeligheden af bindene 3 og 4 er selvsagt fuldstændig afhængig af brugerens emnevalg og hensigt med at anvende kilder i undervisningen; men der er grund til at gøre opmærksom på samlingen som en mulig genvej til materiale, der ellers skal hentes i mere utilgængelige større aktpublikationer.

Jørgen Sevaldsen

Richard H. Ullman: Anglo-Soviet Relations, 1917–1921. Vol. III: The Anglo-Soviet Accord. Princeton University Press, Princeton, 1973. xv + 509 s. Ill. Kort. \$ 17.50.

Tredie bind af Richard Ullmans bredt anlagte studie af de britisk-russiske relationer fra 1917 til 1921 tager tråden op ved interventionskrigens ophør i begyndelsen af 1920. Fremstillingen koncentrerer herefter om forhandlingerne i London 1920–21 om en britisk-russisk handelsaftale, og om de diplomatiske forviklinger i forbindelse med den polsk-russiske krig og med den britisk-sovjetiske rivalisering i Persien. Hovedvægten er som i de øvrige bind lagt på analysen af den britiske politik; en vægtning bestemt af den relative mangel på materiale om de russiske ledes overvejelser.

Dog har Ullmans arkivstudier bragt for dagen, at briterne var i stand til at opsnappe og dechiffrere de telegrammer, der i 1920–21 blev sendt fra Moskva til de russiske forhandlere i London. Briterne kunne derfor nøje følge med i de russiske diplomatiske manøvrer; og de britiske ledere kunne ikke være i tvivl om den konstante, taktiske baggrund for det sovjetiske ønske om en handelsaftale. Dette russiske materiale udgør en pikant baggrund for de britiske overvejelser om, hvorledes man skulle forholde sig diplomatisk overfor en stat, hvis regering åbent og aktivt stræbte efter at ødelægge såvel det britiske imperium som hele det britiske samfundssystem. Udenrigsminister Curzon ønskede at nedfryse forbindelserne til bolsjevikkerne. Chefen for The Imperial General Staff, Henry Wilson, var så fortvivlet over Lloyd Georges fraternisering med russerne, at han overvejede et militærkup. Lloyd George fik imidlertid på tværs af alle forhindringer trumfet sin forhandlingslinie igennem. Storbritannien var i 1920 gledet ind i en alvorlig økonomisk krise. Der var høj arbejdsløshed og tegn på social uro, og Lloyd George havde ikke politisk råd